

MERAK

Hacı Münevver Ayaşlı

Merhum

H. Sadettin Arel Beyefendi

MEMLEKETİMİZİN, kültür âleminin, büyük insanlarından biri şüphesiz Sadettin Arel Beyefendidir. Kendisini büyük arzuma rağmen bir türlü tanıyamamıştım.

Kendisi hakkında ilgim ve merakım, vefatlarından sonra büsbütün artmıştı. Zira büyük dostumuz, büyük tarihçimiz İsmail Hâmi Danişmend Beyefendi merhumum çok kuvvetli bir tenkid hassası vardı.

Çok sevdiği ve beğendiği kimselerin bile bir tenkid edecek taraflarını bulur ve tenkid ederdi. Sevmediklerinin, beğenmediklerinin ise, — Haya mün huzur demeden, isimlerini ağzına bile almazdı.

İşte bu kadar tenkidçi olan tarihçimizin, 35 sene süren dostluğumuz esnasında, tek tenkid etmediği ve büyük bir hayranlıkla bahsettiği insan H. Sadettin Arel Beyefendi idi.

Ayrıca büyük dostumuz Sayın Laika Karabey ise hocası merhum Sadettin Arel beye meclub idi.

Bu iki yakinen tanıdığım dostların, kendisine karşı duydukları, hörmet, muhabbet ve hayranlıkları, kendisi hakkındaki merakımı büsbütün tahrik ediyordu.

Şurasını da itiraf edeyim ki, biz şahsen H. Sadettin Arel Beyefendinin musiksinden hiç bir şey anlamıyoruz. Şerif Muhiddin Targan Beyin, o müstesna üdandan bir şey anlamadığımız gibi.

Bu noksanı kendimizde buluyoruz, zınhar bu iki kudretli musiki üstadımız hakkında, bir şüphe yürüttüğümüz akla gelmesin.

Bizim için Dini ve lâdini klasik musiki-mize olan meclubiyetimiz, Hacı Arif Bey, Şevki Bey, Rahmi Bey, ve nihayet ve nihayet en son Lem'i Beyle sona erer.

Musikisi bilmiyor ve sevmiyoruz. Tıpkı «Mollilere» Molyer ile tiyatroya bitti deyip, hiç tiyatroya gitmediğimiz gibi.

ve bu haleti ruhiye içinde iken, bir gün elimize postadan bir tomar «Musiki Mecmuası» geldi.

Bu büyük nezaketi, muhterem Halil Can Beyefendiden başkasının göstermeyeceğini düşünerek, burada kendilerine teşekkürlerimizizi takdim ederiz.

Efendim, H. Sadettin Arel merhumum, Türk musikisi hakkındaki yazılarını bundan otuz sene evvel intişar eden ve maalesef devam etmeyen, pek kıymetli «Türklük» mecmuasında, fikirlerine, izahlarına az çok aşinâyız.

Lâkin aradan uzun seneler geçti. Haliyle insanda 30 senenin yaptığı fikri ve ruhi tebedülât var.

Bu değişmelerden sonra tekrar hem biyografisini okumak ve tekrar fikirlerini öğrenmek pek istifadeli oluyor.

Efendim, kendisini az tanıyan, bilhassa kendisini, hemen hemen hiç tanımayan taşra karilerine bir fikir vermeyi ve biyografisini takdim etmeyi faydalı buldum.

Soyu ve Hayatı:

H. Sadettin Arel 18 Aralık 1880 günü İstanbul'da Vefa semtinde doğmuştur. Soyca Çine'li bulunan Arel'in babası, Yeniçeri ocağının kaldırılmasında (16 6 1826) ön önemli faaliyet gösteren son Yeniçeri Ağalarından Dardağazade Ahmed Ağa oğlu Anadolu Kazaskerlerinden Hacı Mehmed Emin Efendidir.

6 Mayıs 1955 Cuma günü sabahı saat 8.50 de İstanbulda Şişli Bomonti Küçük Bahçe sokak 3 numaralı evinde (şimdi yıkılmıştır.) 74 yıl, 4 ay 18 gün yaşamış olarak bir ramazan günü altı aydır çektiği siroz hastalığından vefat etmiştir, 8 Mayıs günü Zincirlikuyu aile kabristanına defnedilmiştir.

Aile mesleği genellikle hukukçuluktur. Ayrıca Arel, izdivaç yolu ile de hukukçu bir aileye. (Eski Adliye Nazırlarından Sadrazam Abdürrahman Nureddin Paşaya) damat olarak girmiştir. A. Nureddin Paşanın oğlu Adliye nazırlarından Damat Vezir Arif Hikmet Paşa da Arel'in kayın biraderidir.

Arel, ömrü boyunca okumuş ve öğrenmiştir. Vefatından sonra İ. H. Danişmend Bey yazdığı bir makedale kendisi hakkında şöyle demektedir. «Büyük Adam» ismini taşıyan makale:

«Şark ve Garb musikisinin en büyük âlimi? Bir müverrih kadar tarihçi, bir divan şairi kadar ilmi aruz müteahhası, bir müftü kadar şeriat âlimi, Avrupadaki emsafını gölgede bırakacak bir hukuk allemesi ve hiç akla gelmeyecek ilimlerle fenerin müteahhaslarını hayran edecek türlü türlü kültürler sahibi idi.»

Fakat Arel'in en üstün vasfı musikidir. Arel musikiye ilk defa İzmirde bulunduğu sıralarda 10 yaşlarında mandolin çalmakla başlıyor. Daha sonra Seyh Cemal Efendi (1874-1954) ve Şekerci Cemal Efendi (1867-1923) lardan ud öğrenmiştir. Türk musikisinin esaslarını ise Seyh Hüseyin Fahreddin Dede (1854-1911) den öğrendi. Çeşitli sazlar üzerinde çalarak Tanbur, Ney, Keman, Kemençe, Viyolonsel ve bilhassa piyano öğrendi.

İşte Dünya çapında bir ilim ve kültür adamımızın, kısa ve küçük bir biyografisi.

